

LUTOŚCIWY (97) *ai*

lutościwy, lutościw (55), **litościwy** (42); lutościw(y) *PatKaz I, PatKaz III* (2), *March¹Wiet* (2), *OpecŻyw* (5), *FalZioł*, *WróbŻolt*, *KrowObr*, *Leop* (4), *CzechEp* (2), *ArtKanc* (3), *Calep* (2), *GrabowSet* (16), *OrzJan*, *WujNT*, *KmitaSpit*, *SzarzRyt*; litościwy *RejPs* (2), *RejJóz*, *BibRadz* (2), *BielSat*, *BudBib* (2), *BudNT*, *KochPieś*, *CzahTr* (2); lutościwy : litościwy *BielŻyw* (1: 1), *LubPs* (1 : 3), *BielKron* (3 : 7), *KochPs* (2 : 11), *BielSjem* (1 : 1), *LatHar* (3 : 7).

lutościwy, litościwy (95), **lutościw** (2).

o jasne.

comp i sup (2 + 2) (nã)lutościwszy (4).

sg m N lutościwy (31), lutościw (2); ~ (*attrib*) lutościwy (5); ~ (*praed*) lutościwy (23), lutościw (2); lutościwy : lutościw *Leop* (1 : 2). ♦ *G* lutościw(e)go (1). ♦ *D* lutościwemu (1). ♦ *A* lutościwy (1). ♦ *I* lutościwym (6). ♦ *V* lutościwy, nãlutościwszy (22). ♦ *f N* lutościwã, litościwszã (1), lutościw(a) (1). ♦ *G* lutościw(e)j (4). ♦ *A* lutościwą (2). ♦ *V* lutościwã (4), lutościw(a) (2). ♦ *n N* lutościw(e) (2). ♦ *A* lutościw(e) (2). ♦ *I* litościwym (3). ♦ *pl N m pers* lutościwi (3). *subst* lutościw(e), lutościwsz(e) (2). ♦ *G* lutościwych (1). ♦ *A m pers* lutościw(e) (1). *subst* lutościw(e) (1). ♦ *I m* lutościwymi (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.

Młosierny; miserieors Calep, Cn; ignoscens Calep; miseratort qui misericordia commoveiur Cn (97) : *OpecŻyw* 132, 190; *PatKaz III* 107; *BOcian* ięft ptak lutościwy/ bo gdy łtarym bocianom łkrzidlã wypadaia/ thedy młodfzy żywią ie y zagrzewaiã thak dłuęo aż gich łkrzydłã mocz wezmã. *FalZioł* IV 20c; Ach toć ięft litościwe moię przyrodzenie Gdy patrzę na dzieciãtko ruřza mię łumnienie *RejJóz* O2; Litościwe obyetnice thwoye miły Pãnye/ Ktore tãk łã nye odmyenne nãd ludzkye mnimãnye/ Dayęe łbych zãwřdzy w nich żył pobořnye cnotliwie *LubPs* bb2v, X4v; kthořz nas poiedna s Synem gdy będzie nieprzyaciãlelem mãtkã/ Ktořz nas poiedna z mãtkã/ gdy łie Syn rozgniewa? Ale ięfli łię oboie rozgniewãcie/ izaliście nie oboie lutościwych? *KrowObr* I64v; *BielKron* 109v; *BudBib Ps* 116/5; Zkãd dłuęen był wedle wřzego brãtom podobnym być/ łby litościwym był y wiernym łrcyoffiãrnikiem ku Bogu. *BudNT Hebr* 2/17; Ciãłem/ y duřzã łtekam: ledwe łzem żywy/ Dokãd mię chceřz zãpõmnięć/ oycze litościwy *KochPs* 9, 44, 80, 82, 90, 97 (9); Ia litościwřza/ łni cię chceř tykãć/ Ani zãmykãć. *KochPieś* 50; *ArtKanc* B19v, 118, M2; *Calep* 502b; SKłõń vcho lutościwe/ Gdy [...] Niełiem prořby rzewliwe *GrabowSet* M3; A iãć/ w twym koãćiele/ dam z ofiãrã dźięki/ Pãmięć wiekom/ twoiey lutościwey ręki. *GrabowSet* R3, C4v, D4v, M2v, N2v, O4 [2 r.], T [2 r.]; *OrzJan* 41; *LatHar* 153, 387, 401, 616; Więźniowie niełzczęłliwi pod Pãny łrogimi/ Ktorzy nie wiedzã co to być lutościwymi. *KmitaSpit* B2v; *CzahTr* B3, E3v; *SzarzRyt* Bv.

lutościwy komu, czemu (5): Bo ten co im lutościw/ będzie ie rządzic *Leop Is* 49/10, *Is* 49/13; *GrabowSet* O4v,R4; *LatHar* 563.

litościwy ku komu (1): Ten wybornimi obyczãymi ok był łãlkawy, ł u rodziozolitõściwy y ku w>řzitkim łprawiedliwy. *BielŻyw* 116.

lutościwy przeciwko komu (1): ł bacząc w nich błãd/ lutościwym ięft przeciwko nim *CzechEp* 43.

lutościwy nad kim (8): *BielŻyw* 19; *RejPs* 179v; *BibRadz Prov* 14/31, 2.*Mach* 8/29; *BielKron* 387; *PRzyiechálifmy ktobie/ mátko miłościwa/ Bądź nád żeńłkim narodem nálzým litościwa. BielSat* [14] [*idem BielSjem*]; *KochPs* 175; *BielSjem* 13.

litościwy w czym (3): *BO*ze któryś ieft łrogi a łtrałziwy w rołprawach łwoich: a hoynie litościwy wmiłofierdziu łwoiem *RejPs* I24v; *LubPs* ec6v; *KochPs* 211.

W połączeniach szeregowych (15): *March*¹*Wiet* Av; O náłafkawłfy/ o námiłofiernieyłfy/ ij náłutołciwłfy boże oytcze/ [...] racz łie dzis łmilowatz nad iedyny^m łynem twym *OpecŻyw* 132, 190v; *PatKaz III* 150v; *WróbŻółt* 85/15; *LubPs* ee6v; *Leop Ps* 85/15, 144/8; *BielKron* I47v, 229v; *BudBib Ps* 85/15; *KochPs* 129, 175; z tąđ długi wiek mamy/ Lepłze y lutołciwłze/ trzeźwieyłze bywamy. *BielSjem* 2; *LatHar* 482.

W połączeniach pleonastycznych (5): Więc iełli odpułciłz/ moię złość brzydliwą/ Mnie/ co cię tak gniewam: zwykle lutołciwą Łáłkę dałz znać *GrabowSet* V2; racz ią [*królową*] z litołciwey dobroci twoiey [...] ná gołciniec wiekuiłtego zbawienia prowadzić *LatHar* 627, 183, 217, 629.

W przewstawieniach: »lutołciwy ... nielutołciwy, niemiłosierny, okrutny, srogi« (4): łpiłáli Tobie kłięgi [...] / w ktorých [...] piłáli też/ yż takie krolełstwo Kryłtułowi przed łądnym dnie^m przydzie ná lutołciwe ludzi/ wyglądziwłzy nielutołciwe *BielKron* 214v, 103 [2 r.]; á nád to niewiem iákoby dwu Bogu włzedł? iednego gniewliwego y niemiłosiernego/ á ktemu y przyłtrzegáiącego łwey zwierzchności: á drugie^{go} lutołciwego y w drugim gniew y zwierzchność prołhámı błagáiącego? *CzechEp* 188.

W charakterystycznych połączeniach: arcyofiarnik łułciwy(-a, -e), Bog (12), człowiek (ludzie) (3), Jezus (5), lud, matka, obietnica, obywatel, ociec (4), oko (2), pan (16), pani, panna (4), przyrodzenie, ręka, ucho (3).

Wyrażenie: »litołciwe serce« (1): Ale ách niełtotys/ łnadż żadnego nie máłz dziłieyłzých czálów náłzých/ [...] kthoryby łie k niemu z litołciwym łercem przyłłonił *LubPs* A5.

Szeregi: »dobrotliwy, lutołciwy« [3 : 1] (4): Aleł ty pan ieft dobrotliwy/ Pan z przyrodzenia lutołciwy *KochPs* 194; *GrabowSet* F2, G3, M3. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.; w połączeniu niewspółrzednym 1 r.*].

»dobry i lutołciwy« (1): Daley dobrze záiechálifmy do drugiej kráiny/ gđzie był lud prołthý iáko dobytek/ włzákze dobry y lutołciwy. *BielKron* 447v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»lutołciwy a (i) łaskawy« [szyk 1 : 1] (2): o łáfkaua a lutołczyua O náłłodłza panno marya day nam przełz tve załlugy a by my [...] łtobą yłłynem łhwym myłem panem yezułem krolyovacz moglybyłmy amen *PatKaz I* 18; *LatHar* 217. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.; w różnych członach zdania złożonego 1 r.*].

»lutołciwy, (i) miłosierny« = *misericors et miserator* *Vulg* [szyk 1 : 1] (2): *Misericors* – Miełofierni, Lutołczwił [!] *Calep* 665b; *WujNT Iac* 5/11. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 6 r.; w połączeniach niewspółrzednych 2 r.*].

»miłociwy a lutołciwy« (1): Zátým łie miey dobrze páni miłóciwa á lutołciywa. *March*¹*Wiet* A2. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.; w połączeniach niewspółrzednych lub różnych członach zdania złożonego 4 r.*].

»pokorny i (a) litościwy« (2): Miał Tullius dwie corze swoie dorośle/ s których była iedną pokorna y litościwa/ á druga okrutna á froga/ [...] dał pokorną okrutnemu á pyłznemu Tárquiniufowi/ á okrutną Tullią Aruntowi pokornemu á litościwemu. *BielKron* 103.

»litościwy i sprawiedliwy« (1): ná [wyspie] Porne obywatéle chwałá zá Bogá łhońce y Miefiąc/ litościwi y śprawiedliwi/ pokoy nádewśzytko miłuiąc. *BielKron* 446. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.; w połączeniach niewspółrzędnych lub różnych członach zdania złożonego 4 r.].

a. W funkcji rzeczownika (2) :

W przeciwstawieniach: »nielutościwy, niemilościwy ... lutościwy« (2): obrazil niemilościwy/ za to fkázán na łmiertz lutościwy. *OpecŻyw* 134; *BielKron* 214v.

Synonimy: *dobrotliwy, dobry, ludzki, łaskawy, miękki, miłosierny, miłościwy.*

Cf **NIELUTOŚCIWY**

MM